

RECENSION

"Jag är vinden" på Teater Trixter

Joel Hedlund
6/2/2023

Imponerande och dynamiskt om människans längtan och hopplöshet när Teater Trixter tar sig an Jon Fosses "Jag är vinden". Joel Hedlund har sett.

Teatern som konstform har en förmåga att bjuda in oss i en förvriden verklighet, där aspekter vi känner igen eller är oss främmande kan smälta samman. Plötsligt ser vi något på scen som vi aldrig sett förut, och kan då förstå någonting i vår verklighet genom speglingen av det verkliga. Teater Trixters senaste uppsättning av Jon Fosses "Jag är vinden" i regi av Cecilia Milocco är ett praktexempel på hur teater kan iterera, förvrída och förklara verkligheten. Trixter beskriver föreställningen som ett existentiellt famlande efter svar och en inre tidlös dialog. Hur gestaltar man något sådant på scen?

Föreställningen inleds i Teater Trixters foajé, som vi i publiken tagit plats i. Vi ser Den ena, spelad av Kristin Falksten, diska i köket. Samma verkliga foajékök där jag precis köpte ett glas vitt. Verkligheten har förvridits och det vardagliga är något nytt, har blivit spelplats. Scenköket ses genom en utslagen ruta i väggen som är effektivt upplyst. Scenografin påminner om hur det kan vara att mörka kvällar gå i bostadskvarter och spana på andra människors vardag. Du stannar utanför ett köksfönster och ser en ryggtavla stå i sin vardag, sin rutin. Det varma ljuset från kökslampan, ångan från spisen, skramlandet från disken. I föreställningen utgår vi först från att karaktären i köket genomför en alldaglig syssla, men sen händer något. Plötsligt sätter hon en taklampa i gungning och dansar till

dess starka sken. Vardagen och verkligheten du projicerat på denna ryggtavla förvrids och förvrängs och visar sig vara helt fel.

Den andra (spelad av Daniel Adolfsson) befinner sig i ett lika alldagligt kontor.

Konversationen mellan dem sker från varsitt rum, men något samspel eller gensvar finns där ej. Den ena är sansad men lågmält orolig. Den andra är hektisk och ifrågasättande. Att Den ena introduceras som en kvinna i köket och Den andra en man i ett kontor ger uppsättningen ett element som tidigare saknats. När Stockholms stadsteater 2013 eller Young Vic i London 2011 satte upp dramat gestaltades nämligen både Den ena och Den andra av män. Men nu blir kontrasten mellan rollerna starkare. Den andras logik klingar i kontexten snarare sant med en androkratisk härskarteknik. Han blir mannen som tar bestämmanderätt över kvinnan. Den *inre tidlösa dialogen* styrs alltså av ett manligt språk och Den enas försök till motstånd mot detta språk bidrar med en ny, genuskritisk, aspekt av Jon Fosses verk.

Karaktärerna kommer ut ur sina rum och fortsätter en mer sammanhållen dialog. Den levereras till oss via deras silhuetter projicerade på skärmväggar. Det talas om tillflykt och en tillbakablickande oro över ett beslut som redan har fattats. Den ena vill bort från stad och oväsen, ut på havet. I Cecilia Miloccos repetitiva koreografi och stilistiska spelstil ser vi siluetterna växa, krympa och gå om varandra. Det speglande scenspråket förstärks av Fosses upprepande repliker, och inte minst i den faktiskt förvridna spegeln på scen. Samma spegel blir strax därpå ett bord, eller en vägg, eller en fysisk barriär mellan Den ena och Den andra där de blir som två sidor av samma mynt (två delar av samma individ?).

Till sist blir spegeln till en båt, och de två karaktärerna inleder en färd ut på havet. Havet ges i föreställningen en mångsidig roll: som en tillflykt, något bottenlöst och en ensam plats. Utan förankring, utan destination och med ett växande vemod färdas vi ut på öppet vatten. Sökandet efter frihet och tystnad blir ett samtal om maktlöshet, hopplöshet och att få ett avslut. Den ena slukas till slut av havets utvidgning och Den andra lämnas ensam kvar.

På ett snyggt sätt visar "Jag är vinden" människans längtan, strävan och hopplöshet – allt genom en förvridning av det vardagliga. I en dragkamp mellan jaget, överjaget och det undermedvetna famlar vi oss fram genom föreställningen. Kristin Falksten gestaltar jagets driv och förtvivlan, Daniel Adolfsson gestaltar överjaget med en pålitlig logik medan havet symboliserar det undermedvetna. Jaget slits mellan överjagets logik och det undertryckta som vilar (otryggt) i det undermedvetna, och det blir svårt att blunda för genusmaktsordningen mellan överjagets manliga "logik" och jagets (kvinnans) försök att finna självbestämmande.

"Jag är vinden" berättar om människans vemod, oro, ånger och hopplöshet genom denna förvridning av det vardagliga. Alltsammans skapar en spegling av något verkligt, och pekar mot punkten i fjärran där livet helt enkelt är för mycket. Frågan vi lämnas kvar med är, hur långt bort i fjärran är den punkten för dig?

TILLBAKA

Joel Hedlund

Joel Hedlund är genusvetare och barnboksförfattare, med intresse för queerteori, pedagogik och könsroller. Han studerar för tillfället kandidatprogrammet i teaterstudier på Göteborgs Universitet.

Kontakt:

joel.hedlund@hotmail.com